

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.179.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 9030 Pani Poseł Anny Dąbrowskiej-Banaszek wraz z grupą posłów, w sprawie procedury składania wniosku o wydanie orzeczenia przyznającego kartę parkingową oraz wykluczenia osób chorych na padaczkę z przepisów chorób neurologicznych, proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Stosownie do art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44, ze zm., dalej zwana „ustawą o rehabilitacji”) orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydane przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności jest dokumentem potwierdzającym status osoby niepełnosprawnej i stanowi podstawę przyznania ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów (art. 3 ust. 2 tej ustawy).

Zgodnie z dyspozycją art. 6b ust. 3 przywołanego aktu w orzeczeniu powiatowego zespołu, poza ustaleniem niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności, powinny się znaleźć wskazania dotyczące w szczególności:

- zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby;
- szkolenia, w tym specjalistycznego;
- zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej;
- uczestnictwa w terapii zajęciowej;
- zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne ułatwiające funkcjonowanie;
- korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki;
- konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji;
- konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji;
- spełniania przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 3a pkt 1, 2 i 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1251), przy czym w przypadku osób z niepełnosprawnością zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności spełnienie tych przesłanek może zostać stwierdzone jedynie w przypadku ustalenia przyczyny niepełnosprawności oznaczonej symbolem 04-O (choroby narządu wzroku), 05-R (upośledzenie narządu ruchu) lub 10-N (choroba neurologiczna) lub 07-S (choroby układu oddechowego i krążenia).

Wskazania stanowią istotny element wydawanych orzeczeń. Ustala się je stosownie do naruszonej sprawności organizmu oraz ograniczeń funkcjonalnych uzasadniających

korzystanie z ulg i uprawnień. W świetle wskazanego przepisu stanowią one integralną część orzeczenia.

Ustalenie spełnienia przez osobę z niepełnosprawnościami przesłanek z art. 8 ust. 3a pkt 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym następuje w toku postępowania z wniosku o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Oznacza to, że w pierwszej kolejności dokonywana jest kwalifikacja do stopnia niepełnosprawności, a następnie podejmowane jest rozstrzygnięcie w przedmiocie spełnienia przesłanek uprawniających do karty parkingowej.

Kwalifikowanie do znacznego, umiarkowanego i lekkiego stopnia niepełnosprawności przez zespoły orzekające o niepełnosprawności przebiega na zasadach określonych w ustawie o rehabilitacji i w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2021 r. poz. 857, ze zm., dalej jako „rozporządzenie w sprawie orzekania”). W § 32 ust. 1 przywołanego rozporządzenia wymienione zostały w sposób taksatywny stany chorobowe, które bierze się pod uwagę dokonując zaliczenia orzekanej osoby do odpowiedniego stopnia niepełnosprawności. Zgodnie z punktem 1 przywołanego przepisu przy kwalifikowaniu do znacznego, umiarkowanego i lekkiego stopnia niepełnosprawności uwzględnia się zakres naruszenia sprawności organizmu spowodowany przez upośledzenie umysłowe, począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kwalifikacji do stopnia niepełnosprawności może zapaść wyłącznie w przypadku potwierdzonego rozpoznania upośledzenia umysłowego w stopniu umiarkowanym, znacznym albo głębokim.

W celu ujednoczenia terminologii zaburzeń psychicznych i zapobieżenia dowolnemu kształtowaniu systemu diagnostyczno-klasyfikacyjnego przez badaczy i klinicystów zajmujących się zdrowiem i zaburzeniami psychicznymi współcześnie stosuje się przede wszystkim dwa systemy klasyfikacyjne: ICD-10 - Międzynarodową Statystyczną Klasyfikację Chorób i Problemów Zdrowotnych oraz DSM-IV - Klasyfikację Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego¹. W Polsce klasyfikacją urzędową jest „Klasyfikacja zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w ICD-10” należąca do pierwszego systemu². W wyniku prac prowadzonych w ramach Projektu w programie POWER pn. Poprawa jakości informacji medycznej dzięki wzrostowi kompetencji, wiedzy oraz umiejętności pracowników podmiotów leczniczych w zakresie prawidłowego postępowania się klasyfikacją ICD-11 (I etap prac) powstał polski tekst klasyfikacji ICD-11 (ICD-11 International Classification of Diseases 11th Revision. The global standard for diagnostic health information), opracowano też narzędzia wspomagające użytkowników korzystających z ICD 11 i przetłumaczono Przewodnik WHO dotyczący ICD-11.

Z uwagi na powszechność stosowania, klasyfikacje stanów zdrowia znajdują zastosowanie w prowadzonym postępowaniu orzecznictwem o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności. Jak wspomniano, z treści § 32 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie orzekania należy wnosić, że aby dokonać kwalifikacji do jednego z trzech stopni niepełnosprawności musi zostać stwierdzone występowanie stanu chorobowego wymienionego w przepisie. Rekonstrukcja normy prawnej wymaga zatem odwołania się do powszechnie stosowanego systemu klasyfikacji zaburzeń psychicznych, gdyż bez jej

¹ Kryteria diagnostyczne zaburzeń psychicznych DSM-5-TR . Elsevier Urban & Partner, Wrocław 2024.

² ICD-10. Klasyfikacja zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w ICD-10. Opisy kliniczne i wskazówki diagnostyczne. Uniwersyteckie Wydawnictwo Medyczne „Vesalius”, IPIŃ, Kraków-Warszawa 2000.

uwzględnienia nie da się ustalić, czy dane zaburzenie spełnia przesłanki określone przepisami prawa. Pomimo, iż wskazane systemy klasyfikacji zaburzeń psychicznych Międzynarodowej Organizacji Zdrowia nie posiadają przymiotu normotwórczego, to ustalają powszechnie stosowane reguły, zasady i normy dokonywania diagnozy nozologicznej tj. tworzą i definiują klasy diagnostyczne, czyli takie klasy (kategorie, typy) zaburzeń, które mają wspólne właściwości i dzięki temu umożliwiają wyjście poza indywidualny obraz kliniczny, a tym samym – porównywanie zaburzeń u różnych osób.

Warunkiem koniecznym do rozpoznania upośledzenia umysłowego (zaburzenia rozwoju intelektualnego) jest stwierdzenie stanu powstającego w okresie rozwojowym, charakteryzującego się funkcjonowaniem intelektualnym i zachowaniem adaptacyjnym znacznie poniżej przeciętnego, które są stwierdzane jako dwa lub więcej odchyłeń standardowych poniżej średniej, na podstawie odpowiednio znormalizowanych, indywidualnie przeprowadzanych testów standaryzowanych.

W przypadku braku możliwości przeprowadzenia badania na podstawie odpowiednio znormalizowanego testu standaryzowanego w odniesieniu do osób ze znacznym albo głębokim zaburzeniem rozwoju intelektualnego (upośledzeniem umysłowym w stopniu znacznym bądź głębokim) ocena funkcjonowania intelektualnego i zachowania adaptacyjnego może zostać dokonana przez psychologa w drodze osądu klinicznego, bazującego na odpowiednich dowodach i obejmującego wykorzystanie behawioralnych wskaźników funkcjonowania intelektualnego.

Aby dokonać kwalifikacji osoby niepełnosprawnej z upośledzeniem umysłowym (zaburzeniem rozwoju intelektualnego) do odpowiedniego stopnia niepełnosprawności wymagane jest przedstawienie wyników potwierdzających wystąpienie przesłanek niezbędnych dla rozpoznania zaburzenia. Jeśli do wniosku o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności nie została dołączona dokumentacja psychologiczna w zakresie diagnozy poziomu rozwoju intelektualnego, na przewodniczącym zespołu orzekającego, zgodnie z dyspozycją § 6 ust. 5 rozporządzenia w sprawie orzekania, spoczywa obowiązek wezwania wnioskodawcy do jej uzupełnienia, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpoznania.

Postępowanie o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności jest postępowaniem dowodowym o dużej doniosłości prawnej, powodującym skutki finansowe dla budżetu państwa. Musi zatem opierać się na dowodach, analogicznie do przypadku nozologicznej diagnozy lekarskiej.

Nadmieniam, że do resortu nie wpłynęły informacje dotyczące występowania utrudnień w dokumentacji poziomu rozwoju intelektualnego osób, których orzeczenie o stopniu niepełnosprawności miało dotyczyć wymogu przedłożenia wyniku testowego albo w odniesieniu do osób, których stan funkcjonowania intelektualnego wyklucza możliwość przeprowadzenia takiego badania. Jeżeli Państwo Posłowie są w posiadaniu takich informacji, będę zobowiązany za ich przekazanie. Umożliwiłoby to zbadanie sprawy i podjęcie stosownych działań.

Z wyżej opisanych względów nie przewiduje się zmiany przepisów dotyczących zasad orzekania o stopniu niepełnosprawności polegającej na odstąpieniu od wymogu udokumentowania przez osobę z upośledzeniem umysłowym albo jej opiekuna prawnego stanu obniżonego funkcjonowania intelektualnego. Aktualnie nie przewiduje się też wprowadzenia zmian do ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej

i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych polegających na włączeniu symbolu przyczyny niepełnosprawności 06-E (epilepsja) do katalogu symboli zawartych w art. 6b ust. 3 pkt 9 tej ustawy.

1 lipca 2014 roku zmianie uległy zasady i kryteria przyznawania kart parkingowych. Ustawą z dnia 23 października 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 1446, dalej zwanej „ustawą nowelizującą”) dodany został do art. 8 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym ust. 3a, zmieniający sposób w jaki określono grupę uprawnionych do karty parkingowej.

Projekt ustawy nowelizującej był projektem poselskim, za którego uchwaleniem głosowało 438 posłów (1 poseł wstrzymał się od głosu). Proces legislacyjny trwał ponad 15 miesięcy. W trakcie jego prowadzenia kompleksowej ocenie poddano dotychczasowy system wydawania kart parkingowych. Ustalono, że wiele osób z niepełnosprawnością poruszających się na wózkach inwalidzkich lub mających znaczne trudności w samodzielnym poruszaniu się, nie może parkować swoich pojazdów na miejscach dla nich przeznaczonych, gdyż są one zajmowane przez osoby legitymujące się co prawda kartą parkingową, lecz nie wykazujące istotnych ograniczeń lokomocyjnych. Dotyczyło to w szczególności osób zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności z przyczyn spowodowanych chorobami narządu ruchu oraz do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których nie występowały ograniczenia w samodzielnym poruszaniu się. Ustalono ponadto, iż z karty parkingowej niejednokrotnie korzystają osoby nieuprawnione

Wobec powyższego Sejmowa Komisja Polityki Społecznej i Rodziny uznała, że obowiązujące wówczas regulacje prawne nie realizują zasadniczego celu, jakim jest zapewnienie realnego dostępu do aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym osobom z niepełnosprawnościami, które są znacznie ograniczone ruchowo. Stanowiło to przesłankę do podjęcia prac legislacyjnych nad modyfikacją obowiązujących przepisów, polegającą na ograniczeniu kręgu osób uprawnionych do karty parkingowej, a tym samym liczby uprawnionych do parkowania pojazdu na specjalnie przystosowanych dla osób z niepełnosprawnością miejscach postojowych. Realizacji tego celu w szczególności miały służyć środki w postaci zaostżenia kryteriów wydawania kart parkingowych oraz weryfikacja dotychczas wydanych kart. Przyjęto wobec tego radykalne rozwiązanie polegające na unieważnieniu ex lege wszystkich wydanych kart parkingowych, łącznie z kartami wydanymi bezterminowo.

Jednocześnie, zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy nowelizującej, karty parkingowe wydane na podstawie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydanych przed 1 lipca 2014 r., zachowują ważność do dnia określonego jako data ważności karty, nie dłużej jednak niż do 30 czerwca 2015 r. (początkowo do 30 listopada 2014 r., następnie ustawą z 10 października 2014 r. o zmianie ustawy o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym termin ważności kart parkingowych został przedłużony do dnia 30 czerwca 2015 r.). Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy nowelizującej osobom zaliczonym do znacznego stopnia niepełnosprawności, posiadającym ważne orzeczenie wydane przez powiatowy zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności, zawierające wskazanie o spełnieniu przesłanek uprawniających do uzyskania karty parkingowej na podstawie przepisów dotychczasowych z przyczynę niepełnosprawności oznaczoną symbolem 04-O (choroby narządu wzroku), 05-R (upośledzenie narządu ruchu) lub 10-N (choroba neurologiczna), kartę parkingową wydaje się na podstawie tego orzeczenia. Natomiast w przypadku osób, które nie spełniały kryterium z art. 6 ust. 2 ustawy nowelizującej i nie mogły uzyskać automatycznie karty

parkingowej na podstawie dotychczasowego orzeczenia, ustawodawca nie przewidział żadnych szczegółowych rozwiązań. Brak szczegółowej regulacji nie wyklucza możliwości ubiegania się o kartę parkingową na nowych zasadach w przypadku osób zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności, posiadających ważne orzeczenie, w którym przyczyna niepełnosprawności nie została oznaczona symbolami 04-O, 05-R lub 10-N. Osoby posiadające orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, które nie spełniało warunków przewidzianych w art. 6 ust. 2 ustawy nowelizującej w celu ponownego ustalenia uprawnień do otrzymania karty parkingowej musiały złożyć wniosek o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, na podstawie którego takie prawo zostanie ustalone.

Nowe brzmienie art. 8 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym zmieniło zatem stan faktyczny i prawny, warunkujący uprawnienie do karty parkingowej. Oznacza to, że zawarte w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności rozstrzygnięcie w przedmiocie spełnienia przesłanki z art. 8 ust. 1 ustawy Prawo o ruchu drogowym wydane w okresie przed jej nowelizacją nie może być uwzględnione w stanie prawnym obowiązującym po 30 czerwca 2014 roku, gdyż ocenę funkcjonowania orzekanej osoby w zakresie jej zdolności do samodzielnego poruszania się, stanowiącą przesłankę do wydania karty parkingowej, regulują już inne przepisy. Warunki otrzymania karty parkingowej określa obecnie art. 8.ust. ust. 3a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym. Zgodnie z jego treścią kartę parkingową wydaje się:

- osobie niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności mającej znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się;
- osobie niepełnosprawnej, która nie ukończyła 16 roku życia mającej znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się;
- placówce zajmującej się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób niepełnosprawnych mających znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się.

W myśl cytowanego na wstępie niniejszej odpowiedzi art. 6b ust. 3 pkt 9 ustawy o rehabilitacji wskazanie spełnienia przesłanek uprawniających do otrzymania karty parkingowej może zostać zawarte w orzeczeniu o zaliczeniu do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności w przypadku, gdy symbol przyczyny niepełnosprawności oznaczony został jako 04-O (choroby narządu wzroku), 05-R (upośledzenie narządu ruchu), 10-N (choroba neurologiczna) lub 07-S (choroby układu oddechowego i krążenia).

Uprawnienie do karty parkingowej warunkowane jest nie tylko spełnieniem przesłanki odnoszącej się do kwalifikacji do wskazanego stopnia niepełnosprawności, ale również dotyczącej stwierdzenia znacznie ograniczonych możliwości samodzielnego poruszania się. Możliwa jest zatem sytuacja, w której osoba niepełnosprawna w stopniu znacznym albo umiarkowanym nie ma istotnie ograniczonych możliwości samodzielnego poruszania się. W takim przypadku nie spełnia przesłanek do wydania karty parkingowej.

Prawdą jest, że epilepsja oznaczana w orzeczeniach o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności oraz wskazaniach do ulg i uprawnień symbolem przyczyny niepełnosprawności „06-E” to choroba neurologiczna. Niemniej, osoby u których ją rozpoznano nie muszą doświadczać ograniczeń w samodzielnym poruszaniu się. Jeżeli natomiast u osoby cierpiącej na epilepsję ograniczenia te zostaną rozpoznane np. w związku z inną chorobą neurologiczną, ograniczającą w znacznym stopniu zdolności lokomocyjne, to uzyska ona prawo do karty parkingowej. Analogiczna sytuacja ma miejsce w przypadku

chorób neurologicznych kwalifikujących do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności,
ale nieskutkujących znacznym utrudnieniem w samodzielnym poruszaniu się.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Łukasz Krasoń

Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/